

О.І. Зоріна, д-р екон. наук, професор

Ю.Є. Калабухін, д-р техн. наук, професор

В.В. Ткаченко, пошукач

Українська державна академія залізничного транспорту

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЕФЕКТУ ТЕХНІКО-ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ

Постановка проблеми. В умовах реформування залізничного транспорту особливо актуальними постають питання його ефективного функціонування, формування моделі його стійкого соціально-економічного розвитку. Однак у зв'язку із комплексом технологічних причин позначилась проблема експлуатації малодіяльних ділянок залізниць України.

Експлуатація малодіяльних ділянок залізниць України, що обслуговують населення, підприємства, які розташовані в районі тяжіння цих ділянок, приносить Укрзалізниці достатньо відчутні збитки та супроводжується чималими труднощами організаційно-управлінського характеру (технічне обслуговування та ремонт, кадрове забезпечення, безпека руху і т. ін.). Тому суть змісту проблеми – зниження ефективності функціонування залізничного транспорту від експлуатації малодіяльних ділянок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В економічній літературі як вітчизняних так і зарубіжних авторів [1, с. 20-25; 2, с. 15-20; 3, с. 50-55; 4, с.196-199; 5, с. 68-72; 6, с. 17-20] приводяться різноманітні дані про функціонування малодіяльних ділянок, зроблено спроби описати та систематизувати існуючі проблеми транспортного обслуговування регіонів, у тому числі підтримка малодіяльних ділянок в інтересах держави. Однак в цих роботах не достатньо повно висвітлюється соціальна сторона цієї економічної проблеми, що може бути кількісно оцінена визначенням соціального ефекту. Однією з причин цього є складність визначення соціального ефекту взагалі та від діяльності малодіяльних ліній зокрема.

Постановка завдання. Виклад методичного підходу до визначення соціального ефекту від збереження вантажного руху малодіяльних ділянок.

Виклад основного матеріалу досліджень. Правила технічної експлуатації залізниць дозволяють за визначеними критеріями віднести ряд ліній, діляниць з малою інтенсивністю до малодіяльних залізничних ліній [8, с. 133].

До факторів, які впливають на формування та розвиток малодіяльних залізничних ліній слід віднести:

- економічні (динаміка розвитку або стагнації економіки регіонів, які тяжіють до малодіяльних ліній, обсяги інвестицій в промисловість, рівень розвитку сільського господарства і т. ін.);
- демографічні (динаміка зміни чисельності населення, частка працездатного населення і т. ін.);
- соціально-політичні;
- воєнно-стратегічні.

В розрахунках було прийнято наступні припущення:

- 1) на малодіяльних ділянках здійснюється вантажний, пасажирський та приміський рух;
- 2) вантажний рух обслуговується магістральними тепловозами серії 2ТЕ116;
- 3) пасажирський рух обслуговується магістральними тепловозами серії ТЕП70;
- 4) приміський рух обслуговується електропоїздами серії ЕР9п.

Для розрахунку складових соціального ефекту, а саме трудовитрат та їх вартості, було застосовано основні положення визначення вимірників експлуатаційної роботи, що пов'язані з роботою локомотивних бригад, поїзних бригад та бригад з поточного ремонту тягового рухомого складу, який задіяне у перевезеннях малодіяльних ділянок за видами руху – вантажному, пасажирському та приміському [7, с. 239].

Загальний соціальний ефект від збереження малодіяльних ділянок визначається з формулою

$$CE_{\text{заг.}} = CE^{\text{в.р.}} + CE^{\text{п.р.}} + CE^{\text{прм.р.}}, \quad [1]$$

де $CE^{\text{в.р.}}$, $CE^{\text{п.р.}}$, $CE^{\text{прм.р.}}$ – соціальний ефект від збереження відповідно, вантажного, пасажирського та приміського руху малодіяльних ділянок, грн.

Соціальний ефект у вантажному русі малодіяльних ділянок визначається за формулою

$$CE^{B.P.} = V_{C.Z.L.B.}^{B.P.} + V_{C.Z.P.B.}^{B.P.} + V_{C.Z.H.V.}^{B.P.} \quad [2]$$

де $V_{C.Z.L.B.}^{B.P.}$, $V_{C.Z.P.B.}^{B.P.}$ – відрахування на соціальні заходи від заробітної плати відповідно, локомотивних бригад та ремонтних бригад з ремонту локомотивів, що обслуговують вантажний рух малодіяльних ділянок, грн.;

$V_{C.Z.H.V.}^{B.P.}$ – відрахування на соціальні заходи від заробітної плати незалежних витрат, що приходяться на вантажний рух малодіяльних ділянок, грн.

Соціальний ефект у пасажирському русі малодіяльних ділянок визначається за формулою

$$CE^{P.P.} = V_{C.Z.L.B.}^{P.P.} + V_{C.Z.P.B.}^{P.P.} + V_{C.Z.P.B.}^{P.P.} + V_{C.Z.H.V.}^{P.P.} \quad [3]$$

де $V_{C.Z.L.B.}^{P.P.}$, $V_{C.Z.P.B.}^{P.P.}$ – відрахування на соціальні заходи від заробітної плати відповідно, локомотивних бригад та ремонтних бригад з ремонту локомотивів, що обслуговують пасажирський рух малодіяльних ділянок, грн.;

$V_{C.Z.P.B.}^{P.P.}$ – відрахування на соціальні заходи від заробітної плати робітників поїзних бригад, що обслуговують пасажирський рух малодіяльних ділянок, грн.

$V_{C.Z.H.V.}^{P.P.}$ – відрахування на соціальні заходи від заробітної плати незалежних витрат, що приходяться на пасажирський рух малодіяльних ділянок, грн.

Соціальний ефект у приміському русі малодіяльних ділянок визначається за формулою

$$CE^{P.P.} = V_{C.Z.L.B.}^{P.P.M.P.} + V_{C.Z.P.B.}^{P.P.M.P.} + V_{C.Z.P.B.}^{P.P.M.P.} + V_{C.Z.H.V.}^{P.P.M.P.} \quad [4]$$

де $V_{C.Z.L.B.}^{P.P.M.P.}$, $V_{C.Z.P.B.}^{P.P.M.P.}$ – відрахування на соціальні заходи від заробітної плати відповідно, локомотивних бригад та ремонтних бригад з ремонту

електропоїздів, що обслуговують приміський рух малодіяльних ділянок, грн.;

$V_{с.з.п.б.}^{прм.р.}$ – відрахування на соціальні заходи від заробітної плати робітників поїзних бригад, що обслуговують приміський рух малодіяльних ділянок, грн.

$V_{с.з.н.в.}^{прм.р.}$ – відрахування на соціальні заходи від заробітної плати незалежних витрат, що приходяться на приміський рух малодіяльних ділянок, грн.

Результати розрахунків соціального ефекту за видами руху малодіяльних ділянок та загального соціального ефекту у відносному виразі наведено на рис. 1-4.

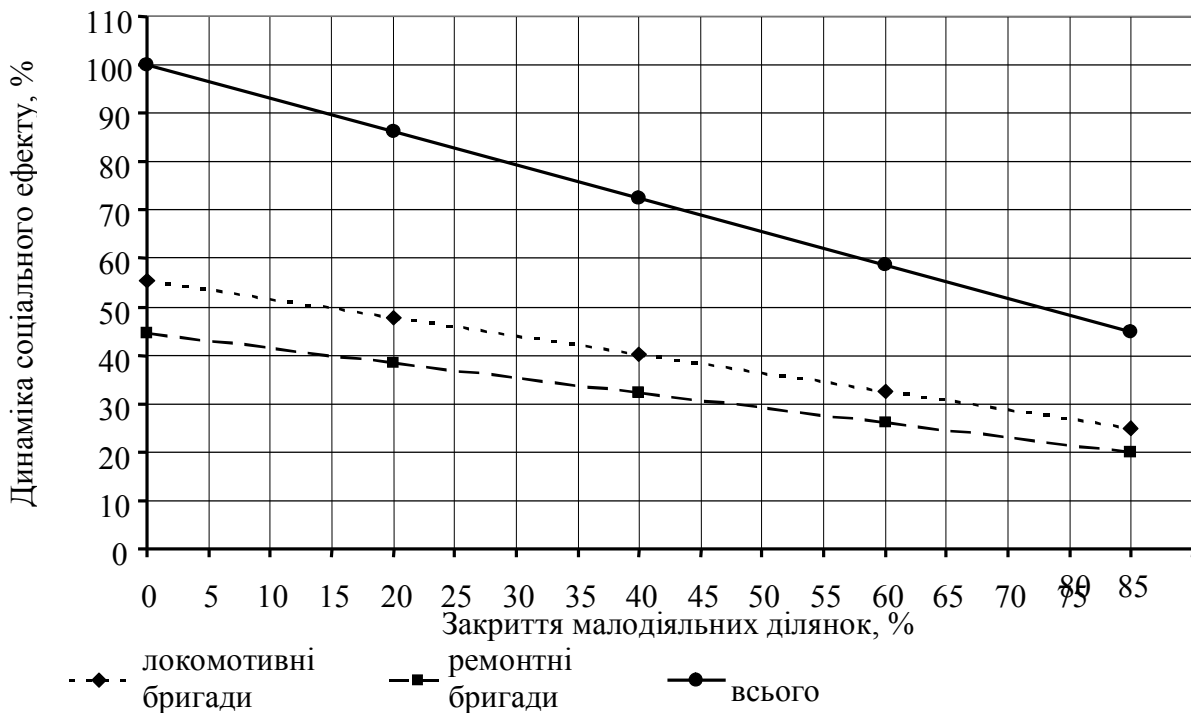

Рис. 1. Соціальний ефект у вантажному русі малодіяльних ділянок

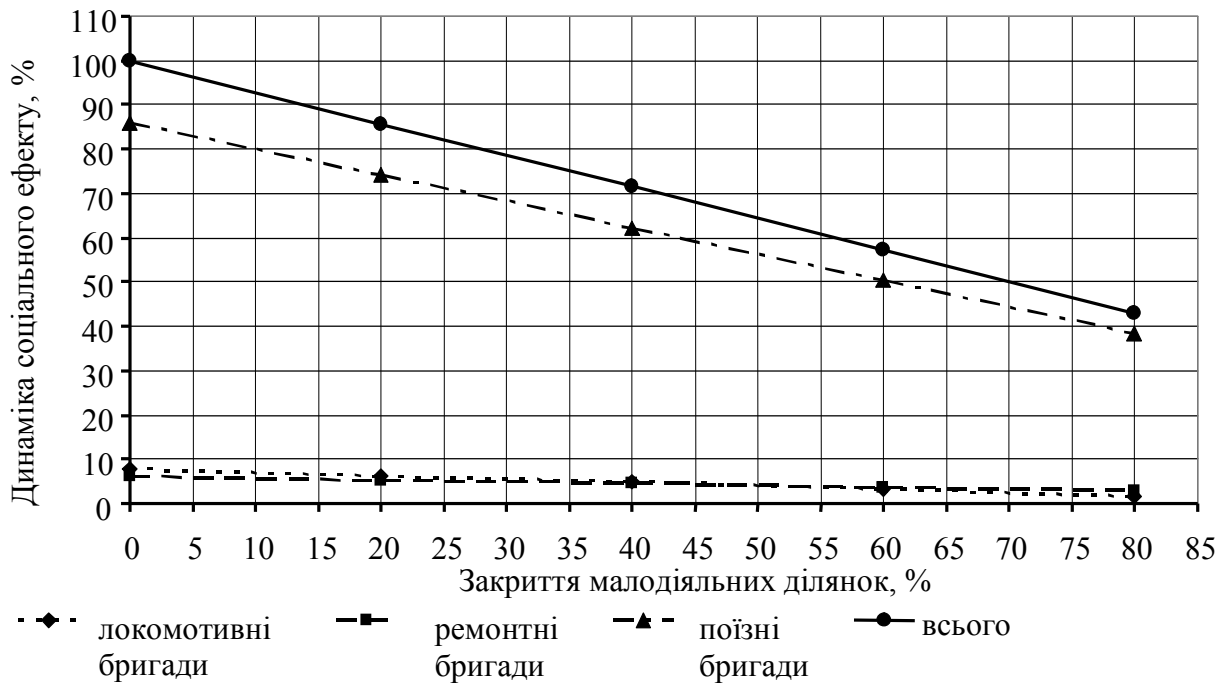

Рис. 2. Соціальний ефект у пасажирському русі малодіяльних ділянок

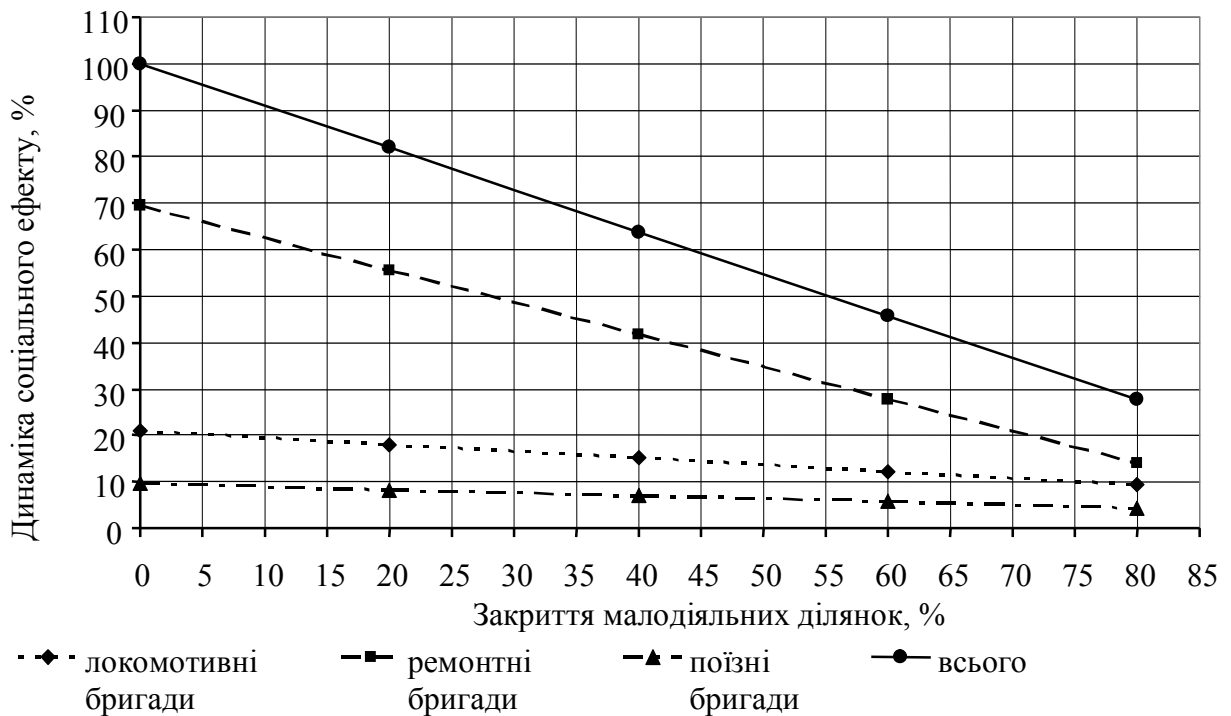

Рис. 3. Соціальний ефект у приміському русі малодіяльних ділянок

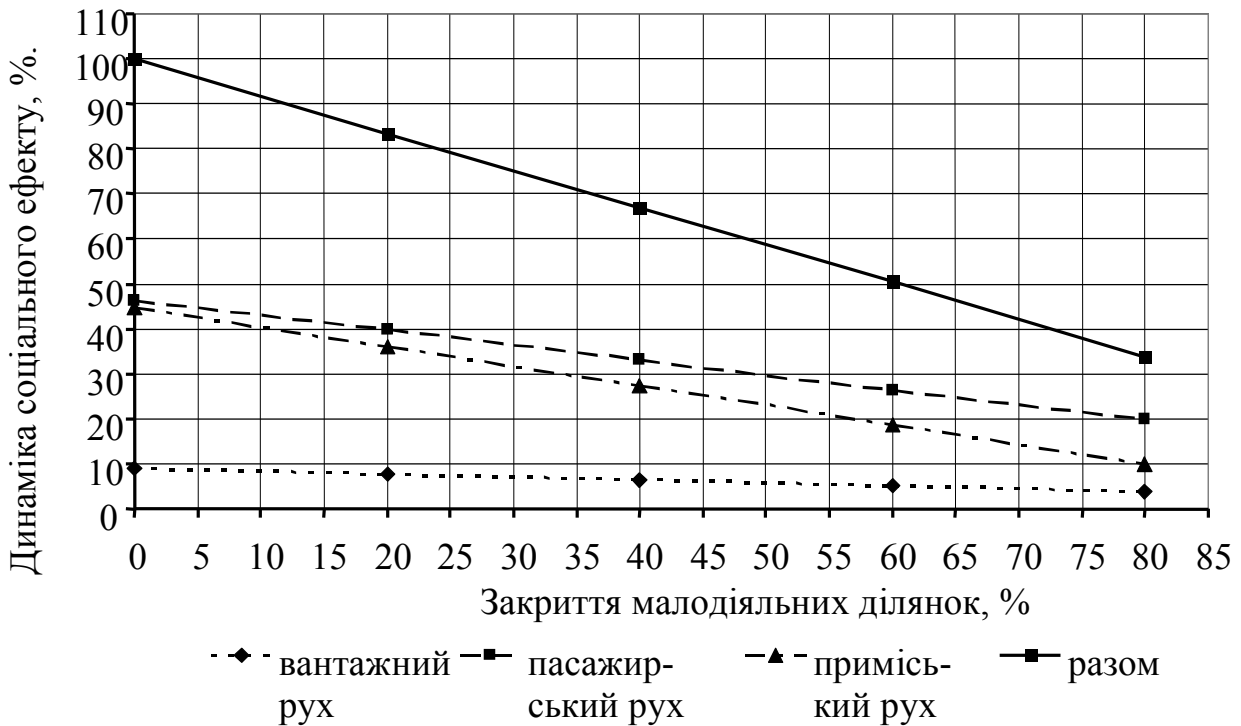

Рис. 4. Загальний соціальний ефект від збереження малодіяльних ділянок

Висновки. Таким чином, методичний підхід, який запропоновано, дозволяє кількісно оцінити соціальний ефект від збереження діяльності малодіяльних ліній і може бути застосованим при вирішенні проблеми їх подальшої експлуатації.

Бібліографічний список: 1. Абрамов А.П. Определение экономических показателей эксплуатации малодетельных железнодорожных линий [Текст] / А.П. Абрамов // Вестник ВНИИЖТ, 1996. – № 3. – С. 20-25. 2. Белоглазов А.Ю. Проблема убыточности малодетельных железнодорожных линий и участков в рыночных условиях [Текст] / А.Ю. Белоглазов // Железнодорожный транспорт. Серия Маркетинг и коммерческая деятельность. – 2004. – Вып. 1. – С. 15-20. 3. Гильмутдинова Г. Малодетельные линии – общая проблема железных дорог и регионов [Текст] / Г. Гильмутдинова // РЖД Партне. – № 7-8. – 1999. – С. 50-55. 4. Зоріна О.І. Методичні підходи до визначення малодіяльності залізничних ділянок [Текст] / О.І. Зоріна // Зб. наук. праць Державного економіко-технологічного ун-ту транспорту Сер. «Економіка і управління». – К.: ДЕГУТ, 2010. – С. 196–199. 5. Макеев В.А. Проблемы эксплуатации малодетельных линий [Текст] / В.А. Макеев // Железнодорожный транспорт. – 2000. – № 11. – С. 68-72. 6. Васильев А.А. Формирование и развитие малодетельных железнодорожных линий и

решение проблемы их функционирования [Текст] / А.А. Макеев // Транспорт, наука, техника, управление. – 2012. – № 10. – С. 17-20.
7. Методические рекомендации по определению экономической эффективности мероприятий научно-технического прогресса на железнодорожном транспорте [Текст] // ВНИИЖТ МПС. – М.: Транспорт, 1991. – 239 с. 8. Правила технічної експлуатації залізниць України [Текст] // – К., 2003. – 133 с.

Зорина Е.И., Калабухин Ю.Е., Ткаченко В.В. Результаты исследования социального эффекта технико-организационных мероприятий на железнодорожном транспорте. Статья посвящена обеспечению устойчивого социально-экономического развития железнодорожного транспорта Украины. В условиях реформирования железнодорожного транспорта особенно актуальными являются вопросы его эффективного функционирования, формирование модели его устойчивого социально-экономического развития. Рассматривается методический подход к определению социального эффекта от сохранения малоделятельных участков железных дорог в эксплуатации.

Zorina E., Kalabuhin Yu., Tkachenko V. Results of issldeovaniya social effect of технико-organizational measures on a railway transport. The article is devoted to providing of steady socio-economic development of railway transport of Ukraine. In the conditions of reformation of railway transport the questions of his effective functioning are especially actual, forming of model of his steady socio-economic development. Methodical approach to determination of social effect from saving of malodeyatelnih areas of railways in exploitation is considered.